

Aj tento fragmentárny pohľad na problematiku textov fungujúcich v televíznej reklame avizuje, že suplementárnosť jej verbálnej zložky ešte neznamená menšiu starostlivosť o kompozično-pragmatický profil vlastného textu. Je zrejme, že ani vizuálne efektívny televízny šot nemusí vždy automaticky zaručiť zvýšenie záujmu o propagovaný výrobok. Práve tu sa však v službách celkovej úrovne môže využiť perfektne pripravená verbálna zložka, ktorá môže aspirovať na úplné zrovnoprávenie s vizuálnou zložkou – môže participovať na prenikavej a funkčnej reklame (ako napr. v plagátovej sfére: efektívny letecký záber vodného diela s dômyselné prepracovaným sprievodným textom: „*Váhostav neváha. Stavia.*“).

Literatúra

HORNÁK, P.: Jazyk a štýl propagačných prostriedkov. In: Reklama a Public relations v marketingu. Red. J. Prachár. Banská Bystrica, Dom techniky ZSVTS 1990, s. 13–22.

KOBERA, P. – ŠEC, P.: Reklama efektívne, 91. Praha, Unico 1991. 106 s.

KŘÍŽEK, Z.: Spolupráce propagačního tvůrce se zadavatelem. In: Reklama a Public relations v marketingu. Red. J. Prachár. Banská Bystrica, Dom techniky ZSVTS 1990, s. 41–50.

MARCANTONIO, A.: Televizní reklama ve Velké Británii. In: Alfa video – mezinárodní festival televizní propagace. Sborník přednášek, Brno 2.–5. 5. 1988. Red. Z. Křížek. Brno, Dům techniky ČSVTS 1988, s. 14–17.

PAVLŮ, D. a kol.: Slovník propagace a... z. Praha, Merkur 1983. 246 s.

PRACHÁR, J.: Reklama a Public relations (PR) – marketingové aktivity. In: Reklama a Public relations v marketingu. Red. J. Prachár. Banská Bystrica, Dom techniky ZSVTS 1990, s. 64–77.

SKRINIÁK, A.: Nič z reklamy. Nové slovo, 2, 1992, č. 46, 16. 11. 1992, s. 2.

SMOLEC, J.: Slovo a obraz – prvky reklamného posolstva. In: Reklama a Public relations v marketingu. Red. J. Prachár. Banská Bystrica, Dom techniky ZSVTS 1990, s. 41–50.

O niektorých aspektoch slovenského a bulharského argotu

Pavol Odaloš – Ľuba Stojanová

PF UMB, Banská Bystrica – Ústav slovenskej literatúry SAV, Bratislava

1. Náš príspevok je venovaný slovenskému a bulharskému argotu s cieľom zistiť pri porovnávaní spoločné i odlišné aspekty tajných rečí, ktoré fungovali či ešte fungujú na území dnešného Bulharska a Slovenska.

Na Slovensku sa výskum argotu väčšinou triadicky štiepi na argot detí, argot vandrovných remeselníkov a podomových (trhových) obchodníkov a argot asociálov (Odaloš, 1990). V Bulharsku sa zväčša k argotu zaraďujú len remeselnícke argoty a argot asociálov (Stojkov, 1968; Armjanov, 1989).

Z tohto dôvodu sú na porovnanie vhodnejšie práve tieto dva typy tajných rečí, pričom si v príspevku budeme všímať aj z rozsahových dôvodov len remeselnícke argoty.

2. Argot vandrovných remeselníkov

2.1. V Bulharsku sa lingvisti zreteľne časovo skôr zameriavajú na argoty jednotlivých remeselníckych skupín. Dôvodom bude pravdepodobne fakt, že išlo o pomerne rozšírené, a teda aj dostatočne známe javy, ktoré následne prilákali aj pozornosť lingvistov. Nič nemení na tom ani skutočnosť, že zo začiatku často išlo iba o súpisy slov spravidla bez kontextu. Prvé materiály o argote bulharských vandrovných remeselníkov boli uverejnené už na konci minulého storočia, napr. Arnaudova štúdia a tajnom jazyku krajčirov (1889), no hlavne Šišmanova práca o argotoch rôznych skupín vandrovných remeselníkov (1895), ktorá sa stala impulzom na publikovanie ďalších materiálov tohto typu. Karastojčevová (1987) uvádza súpis prác uverejnených na začiatku 20. storočia, pričom medzi nimi dominujú materiály o bulharskom murárskom argote, napr. Argirov (1901) a Šiškov (1909, 1911). Tento súpis možno doplniť prácami ďalších autorov ako Cepenkov (1896), Gabjuv (1900) i Čilev (1900).

Na Slovensku sa argot vo všeobecnej rovine začína spomínať až na konci 40. rokov 20. storočia v prácach globálne charakterizujúcich národný jazyk (Mihál, 1938–1939). Prvé materiálové práce o slovenskom argote (Petrikovič, 1966; Ondrus, 1977; Habovštiak, 1977; Hrozičnik, 1981) sa objavili až v 70. rokoch aj preto, lebo na argot živnostníkov sa narazilo až v rámci výskumov zameraných na terminológiu zanikajúcich remesiel. Bokom ostala málo známa nelingvistická práca Fila (1886).

2.2. Komparáciou predchádzajúcich faktov prichádzame k poznatku, že kým v Bulharsku sa argot vandrovných remeselníkov skúmal a zaznamenával v rámci doby, keď fungoval v komunikácii, teda v rámci prirodzeného prostredia, na Slovensku sa začína s výskumom tohto typu argotu až v čase, keď už nefungoval v komunikácii a prakticky zanikal. V lingvistikách oboch štátov sa uznávajú 50. roky 20. storočia za začiatok obdobia zániku argotu tohto typu, lebo v rámci socialistickej orientácie týchto krajín nastáva všeobecná neutralizácia súkromného sektora. Z predloženej komparácie plynú aj ďalšie myšlienky, napr. že v Bulharsku sa na základe pomerne častého výskumu remeselníckeho argotu ukázala potreba tieto výskumy aj metodicky zastrešiť (porov. prácu Karastojčevovej, 1977). Počas 2. školy sociolingvistiky v Bulharsku v r. 1989 odznali aj referáty venované metodike výskumov sociolektov, teda aj argotu (Karastojčeva, 1992). Na Slovensku sa pri výskume skoro zaniknutých argotov tohto typu neobjavila tendencia k metodickému usmerňovaniu.

2.3. Hoci v Bulharsku fungovali argoty krajčirov, česačov vlny a bavlny atď. a na Slovensku existoval aj argot plátenníkov na Orave (Habovštiak, op. cit.), argot šafraníkov v Turci (Hrozičnik, op. cit.; Fila, 1886) i argot motúziarov (predavačov čipiek a neskoršie vo všeobecnosti textilných výrobkov v okrese Banská Bystrica) (Odaloš, 1992), na komparáciu sme si vybrali